

- а) - залежність форми стратегії від інтенсивності проектної діяльності;
- б) – залежність прибутковості проектів від форми визначення стратегій.

Оскільки на 25% досліджених підприємств реалізація проектів забезпечує більше 51% загального прибутку, а також досягнення соціального ефекту для забезпечення ефективності реалізації ділової стратегії та підвищення рівня прибутковості підприємств, доведено доцільність опрацювання та впровадження в практичну діяльність методики розробки та управління інвестиційними проектами з визначенням стратегій їх реалізації [3].

IV. Висновки. У результаті дослідження можна зробити такі висновки:

1. Результати діяльності промислових підприємств залежать від рівня проектної діяльності підприємства. Реалізація інвестиційних проектів є однією з умов досягнення запланованих показників розвитку галузі виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.

2. Основними слабкими сторонами управління інвестиційними проектами є відсутність методики розробки інвестиційного проекту як інструменту реалізації ділової стратегії підприємства та обґрунтування стратегій управління самими проектами.

3. Для ефективного досягнення стратегічних цілей підприємства доцільно при розробці проекту визначати стратегію його реалізації.

Джерела та література:

1. Головне управління статистики. Чернігівщина у 2005 р. // Деснянська правда. -2006. - №11. - С. 2.
2. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській області» від 25.03.2005 р. №2505-IV.
3. Сахно Є.Ю., Гавриш О.А., Ребенок А.В. Визначення стратегії управління інвестиційним проектом // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2006. - № 2. - С. 173-182.
4. Статистичний щорічник «Чернігівщина-2006». –Чернігів: Головне управління статистики у Чернігівській області, 2007. - 506 с.
5. Стратегія соціально-економічного розвитку Чернігівської області на період до 2015 року. –Чернігів: Чернігівська обласна адміністрація, 2006. -153с.

Ольга Симонова

СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА РОЛЬ ВЛАДНИХ СТРУКТУР У СТВОРЕННІ ПРИВАБЛИВОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ

(на прикладі Чернігівської області)

Постановка проблеми. Сучасний стан національної економіки характеризується динамічними змінами відтворювальних процесів у напрямку відродження вітчизняного виробництва. В контексті цього процесу винятково пріоритетною стає роль інвестицій як каталізатора прогресивних зрушень у суспільному виробництві.

Регіональна інвестиційна політика України має будуватися на основі стратегії „форсууючого розвитку” соціальних аспектів життєдіяльності держави. Необхідно прагнути до зменшення територіальної диференціації, що означає зближення регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку. В кожному конкретному регіоні необхідно відійти від принципу загальної уніфікації і використовувати ресурс регіональної розмаїтості, культурної самобутності і господарських укладів, у зв'язку з чим варто вибрати свою систему координат для вкладання інвестицій, тому що регіони України відрізняються один від одного демографічними, економічними, соціальними, історико-економічними, етнокультурними, релігійними, ресурсо-екологічними ознаками. [3, 286-287]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безумовно, проблемам інвестиційної

політики, створення привабливого інвестиційного клімату в регіонах України присвячено багато праць вітчизняних науковців, а саме: М.І.Долішнього, Є.І.Бойко, С.О.Іщук, Л.Г. Чернюк тощо. Розглядаючи процес формування ефективної інвестиційної політики, важливе значення надається основним організаційно-економічним заходам підтримки інноваційної діяльності на різних рівнях управління.[2, 48-54] Важливість реалізації системи інноваційного розвитку України відзначають також у своїх роботах М.Гаман та С.В.Онишко [5, 113-117].

Постановка завдання. Метою даної статті є формування комплексного підходу до реалізації інвестиційної політики в країні, пріоритетом якої є активізований вплив на розвиток інвестиційного процесу в регіоні.

Виклад основного матеріалу. У той час, як помірний континентальний клімат є характерним для всіх українських регіонів, за винятком південного узбережжя Криму, інвестиційний клімат територій України є більш строкатим. Звичайно, ризики, які генеруються на макрорівні (зокрема у сфері податкової та регуляторної політики), значною мірою обмежують можливості регіонів щодо залучення зовнішніх інвестицій. Однак твердження про несприятливість вітчизняних умов для інвесторів не здається таким категоричним, якщо розглядати ситуацію на рівні деяких регіонів. Водночас параметри певних регіональних економік змушують захоплюватися мужністю чи дивуватися авантюристичності тих, хто уже вклав свої капітали в Україну.

Чернігівська область є другою по території в Україні та великим потенціалом щодо створення і розвитку бізнесу.

Значні запаси корисних копалин, великі сільськогосподарські угіддя і ліси, досить розвинута транспортна інфраструктура, прикордонне розташування регіону і близькість до столиці України, наявність вільних виробничих площ і досить кваліфіковані трудові ресурси, тисячолітня історична спадщина є основними перевагами регіону.

Чернігівська область – край з розвинутим сільським господарством та вагомим промисловим потенціалом. Вовняні тканини, шпалери, хімічні волокна та нитки, кордна тканина, білкозинова оболонка, пожежні машини, обладнання для потреб агропромислового та нафтодобувного комплексів – це далеко не повний перелік продукції із чернігівською маркою, добре відомої як в Україні, так і за її межами. На чернігівських землях вирощується більш ніж третина загальнодержавних обсягів льону, виробляються значні обсяги картоплі, зерна, молока та м'яса.

Доступ до перспективних ринків збуту, високопрофесійні кадри, вагомий промисловий потенціал і багатства нашої землі складають основні переваги, які забезпечують інвестиційну привабливість регіону.

Усе це поряд з активною діяльністю місцевої влади по створенню сприятливих умов для інвестування і ведення бізнесу сприяє успішній роботі більш ніж 50 підприємств з іноземними інвестиціями.

Однією з найголовніших переваг Чернігівського регіону є близькість до кордонів Росії та Білорусі, що сприяє широким можливостям експорту. Крім того, велику роль грає незначна відстань до столиці. Привабливим є і природний потенціал області, особливо в таких галузях, як лісове господарство та зелений туризм. Багаторічна історія та велика кількість архітектурних пам'яток, а також чудова природа роблять Чернігівщину привабливою для інвестування коштів у туристичну галузь.

Наразі загальний капітал нерезидентів в економіці області досягнув більше 100 млн. дол. США. Частина іноземного капіталу Чернігівщини в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україні незначна і становить 1,1 %.

Інвестиції залучено на 53 підприємства області. Основними країнами-інвесторами в області є :

- Німеччина – 42,4 млн. дол. США;
  - Великобританія – 24,7 млн. дол. США;
  - Бельгія – 14,4 млн. дол. США;
  - Туреччина і Британські Віргінські острови по 2,9 млн. дол.США,
- що в сумі становить 92,5 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку регіону.

У розрізі районів і міст області по обсягах вкладеного капіталу провідні місця належать містам Прилуки (43 млн. дол.США) і Чернігову (42,9 млн. дол. США).

Позитивні тенденції до нарощування іноземних інвестицій мають підприємства м. Ніжина, Бахмацького, Бобровицького, Козелецького, Корюківського, Менського, Ріпкинського і Чернігівського районів.

Найпривабливішими для вкладення інвестицій у регіоні залишаються господарюючі суб'єкти харчової промисловості та з переробки сільськогосподарських продуктів, у які спрямовано 65,1 млн. дол. США (69 % загального обсягу інвестицій). У підприємства будівельної індустрії інвестовано 19,5 млн. дол. США (20,7 %), у сільське господарство – 3,9 млн. дол. США, в оптову торгівлю і посередництво в торгівлі – 5,2 млн. дол. США.[6, 131-137]

Найбільшими підприємствами з іноземними інвестиціями є:

- АТ «Тютюнова компанія «В.А.Т. - Прилуки» (українсько-англійське) – виробництво тютюнових виробів;
- ЗАТ «Чернігівський пивкомбінат «Десна» (українсько-бельгійське) – виробництво пива і безалкогольних напоїв;
- ВАТ «Ніжинський пивзавод» (українсько-люксембурзьке) - виробництво пива і безалкогольних напоїв;
- ТОВ СП «Чексіл-Аріадна» (українсько-американське) – торгівля тканинами;
- ТОВ «Компанія СОЮЗ» (українсько-латвійське) – роздрібна торгівля;
- ДП «Чернігівнафтогазгеологія» (спільна діяльність із НП «Регал Петролеум Корпорейшн Лімітед» - Британія) – облаштування нафтових свердловин.

Основні інвестиційні потреби економіки області стосуються насамперед модернізації виробництва в переробній галузі і легкій промисловості, створення потужностей з новітніми технологіями з переробки сільськогосподарської сировини, картоплі, овочів, виробництва макаронів, олії, мінеральної води, теплотзберігаючих будівельних конструкцій, розвитку туристичної і рекреаційної сфери.

Разом з цим практично не задіяні в господарський обіг наявні потужні запаси крейди, бішофіту, рекреаційні ресурси.

Загалом зовнішньоекономічна діяльність здійснюється з 89 країнами світу. головними партнерами області залишаються країни Європи (Німеччина, Польща, Франція, Литва), СНД (Росія, Білорусь), Туреччина в Азії, Малаві в Африці, Бразилія і США в Америці, Австралія в Австралії і Океанії.

У регіональній структурі інвестиційних процесів усе рельєфніше позначаються зрушення, які стали у 2007 році ще вагомішими. Адже “зворотною стороною” популярності м. Києва серед інвесторів є те, що входження на столичний ринок потребує все більших і більших ресурсів, оскільки його ніша на даний момент достатньо заповнена. Такі витрати не завжди будуть економічно виправданими.

Таким чином, інвестори будуть переключатися на регіональні можливості ведення свого бізнесу. Майбутній розподіл інвестицій між регіонами, перш за все, буде пов'язаний з концентрацією виробничих ресурсів та розвиненістю інфраструктури. При цьому особлива увага приділятиметься лояльності місцевої влади та контролюючих структур до бізнесу, що проявляється, зокрема, в кількості успішних чи неуспішних інвестиційних проектів. Відтак особливої ваги набуває ефективність співпраці у рамках трикутника «влада-громадськість-бізнес».

Розвиток інвестиційного співробітництва з іноземними партнерами постійно обговорюється під час візитів на Чернігівщину представників дипломатичних та торговельно-економічних місій закордонних держав. Нещодавно відбувся візит Посла Фінляндії в Україні пані Лаури Рейніля до м. Чернігова, а також Чернігів відвідали Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Білорусь в Україні Валентин Володимирович Величко, Надзвичайний та Повноважний Посол Російської Федерації в Україні, спеціальний представник Президента Російської Федерації з розвитку торгово-економічних відносин з Україною Віктор Степанович Черномирдін. В рамках візитів обговорені напрямки інвестиційного співробітництва та скореговані відповідні програми міжнародної співпраці підприємств області із закордонними партнерами. Аналіз можливостей та сучасного стану інвестиційної політики свідчить, що область має значні нереалізовані можливості в цій царині.

За ініціатив облдержадміністрації на Чернігівщині відбувся I міжрегіональний практичний семінар „Геоінформаційні системи і технології в регіональному

розвитку”, що мав на меті посприяти вдосконаленню інвестиційного клімату. Відбувся Інформаційно-презентаційний тур „Запрошує Чернігівщина” для представників дипломатичного корпусу, міжнародних організацій та місій, акредитованих в Україні.

Питання інвестиційного співробітництва обговорювались під час робочої зустрічі керівників прикордонних регіонів Республіки Білорусь і України (17-18 червня 2006 року, м. Мозир, Республіка Білорусь), а також у ході роботи VIII Економічного форуму „Україна-Польща” та IV зустрічі голів обласних державних адміністрацій, голів обласних рад України з воєводствами і маршалками воєводств Республіки Польща (29–30 червня 2005 року, мм. Гданськ, Мальборк та Гдиня Республіки Польща), в яких брала участь делегація Чернігівської облдержадміністрації.

Наприкінці 2006 року в Чернігові пройшов Міжнародний інвестиційний форум „Чернігівщина запрошує до співробітництва”, участь в якому взяли представники посольств та торговельно-економічних місій Азербайджанської Республіки, Республіки Білорусь, Республіки Індонезія, Литовської Республіки, Республіки Польща, Російської Федерації, Румунії, Сполучених Штатів Америки, Фінляндської Республіки, Республіки Хорватія, представники Організації з Безпеки та Співробітництва в Європі та Організації Об'єднаних Націй, делегація Утенського повіту Литовської Республіки, представники Міністерства закордонних справ, Міністерства економіки тощо. Розглядалися питання щодо активізації співробітництва з іноземними партнерами в сфері інвестиційної діяльності на території області. Відбулася презентація інвестиційного потенціалу Чернігівщини.

У ході роботи Форуму генеральний директор компанії „ВАТ – Україна” О.Л.Ясон поділився досвідом інвестиційної діяльності компанії „Брітш Амерікен Тобакко” в Чернігівській області. Литовський підприємець А.Пузінас розповів про інвестиційний проект з будівництва деревообробного комбінату. Директор підприємства „Вітал” С.В.Самоненко презентував інвестиційний проект „Будівництво крохмальної фабрики”. Італійський інвестор Д. Бернарделло представив проект з виробництва еластомерних ниток. Директор підприємства „Інтрансавтобуд” О.Г.Галенко виступив з презентацією проекту зі створення виробництва для переробки ріпаку.

Голова Чернігівської районної державної адміністрації В.Л.Лазар говорив про інвестиційний потенціал туристичної галузі Чернігівського району. Радник у справах залучення прямих іноземних інвестицій проекту ERUM USAID П.Кошуков презентував можливості активізації інвестиційної діяльності в рамках цього проекту. Голова Утенського повіту Литовської Республіки Р.Саргюнас розповів про перспективи співробітництва між Утенським повітом та Чернігівською областю. В результаті відбулося підписання протоколу намірів про торговельно-економічне та культурне співробітництво між Чернігівською областю та Утенським повітом Литовської Республіки та інших документів щодо реалізації спільних інвестиційних проектів.

Висновки. Суттєвий вплив регіонів на вирішення місцевих інвестиційних проблем можливий лише за умови достатнього економічного та фінансового забезпечення. Тому важливим напрямком діяльності держави є безпосередня участь центральних, регіональних та місцевих органів влади в регулюванні обсягів і використанні різних джерел інвестиційних ресурсів. Але на відміну від директивного планового управління централізованими капітальними вкладеннями та монополізації функції інвестування ця діяльність повинна включати розробку довгострокових концепцій розвитку держави та регіонів і реалізовувати конкретні програми, спрямовані на розвиток певних галузей або виробництв. У процесі формування ринкових відносин необхідним є перехід від централізованих до децентралізованих джерел інвестування.

Отже, політика у сфері інвестування є складовою частиною економічної політики, яка проводиться державою, галузями, регіонами, підприємствами, шляхом встановлення масштабів і структури інвестицій, джерел формування, напрямків їх раціонального використання, відновлення технічної бази виробництва, розвитку ринкових механізмів та підвищення рівня життя населення. Вона повинна передбачати стратегічне прогнозування і планування інвестиційного процесу в реальному секторі економіки, сприяти вирішенню завдань соціально-

економічної стратегії країни і спрямовуватися на реконструкцію тих підприємств, які здатні за короткий термін стати конкурентоспроможними на світовому ринку, задовольняти внутрішній попит населення в продукції та послугах, підвищувати зайнятість населення, отримувати високий прибуток і сплачувати податки, відроджувати вітчизняне виробництво і скорочувати необхідність імпорту товарів, розвивати науку та наукоємні виробництва. [7, 51-58]

Джерела та література:

1. Гаман М. Державна підтримка фінансування інновацій // Економіка України. - 2004. - № 8. - С. 44-49.
2. Долішній М.І., Бойко Є.І., Іщук С.О. Організаційно-економічні напрямки активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональні аспекти // Регіональна економіка. - 2004. - № 1. - С. 48-54.
3. Клиновий Д.В., Пєпа Т.В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України / За наук.ред. Л.Г. Чернюк: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. С. 286-287.
4. Мартиненко В. Формування державного механізму управління інвестиційним процесом в Україні: проблеми невизначеності та методи їх зняття // Економіка України. - 2004. - № 8. - С. 50-56.
5. Онишко С.В. Реалізація властивостей системи інноваційного розвитку // Фінанси України. - 2004. - № 3. - С. 113-117.
6. Соціально-економічне становище Чернігівської області за січень-жовтень 2006 року // Головне управління статистики у Чернігівській області. - 2006. – С. 131-137.
7. Папц В. Вдосконалення інвестиційної політики в країні та її вплив на розвиток інвестиційного процесу в регіоні. // Регіональна економіка. – 2006 - № 2. – С. 51-58.

Наталія Баранкова

РІПАКІВНИЦТВО В УКРАЇНІ І РЕГІОНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВИТКУ

На сьогодні виробництво ріпаку в світі перебуває у стадії піднесення, ряд дослідників називають це "ріпаковою ейфорією". Попит на цю культуру в Україні постійно зростає (особливо з боку Європи), відповідно розширюються і площі під нею.

Нарощування виробництва ріпаку в промисловому обсязі сприяло б значною мірою подоланню досить гострої енергетичної кризи в нашому регіоні, до того ж дозволило б залучити до господарського обороту землі, що зазнали радіоактивного забруднення в результаті аварії на Чорнобильській АЕС. З одночасним поліпшенням екології ґрунту це дозволить організувати виробництво і використання альтернативного виду пального для тракторів та автомобілів - біодизелю [4].

Вагомий внесок у висвітлення загальнотеоретичних і практичних аспектів розвитку ріпаківництва зробили українські та зарубіжні вчені: Ф.Ф. Адамець, В.І. Бойко, В.М. Бондаренко, П.С. Вишнівський, В.Д. Гречкосій, О.Г. Дерев'янка, А.В. Іщенко, М.В. Калінчик, В.В. Лихочвор, О.О. Мітченко, Д.І. Нікітчина, А.А. Побережна, Р.Р. Проць, С.А. Серєда, О.Г. Шайко, Стефан фон Крамон-Таубадель, Людвіг Штрівєр та інші науковці.

Однак залишається не до кінця вирішеним стратегічне питання забезпечення енергетичної незалежності сільськогосподарського виробництва шляхом розвитку біодизельного виробництва в Чернігівському регіоні. В зв'язку з цим виникає завдання оптимізації структури посівів озимого та ярого ріпаків з урахуванням регіональних особливостей, а також розроблення економічного механізму взаємовідносин між учасниками господарської діяльності та створення ефективної